

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/83/83/97

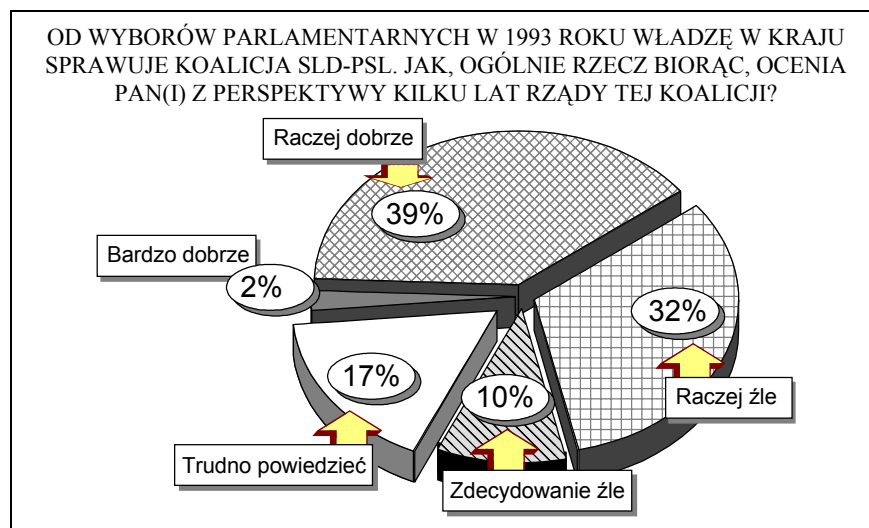
KTO ZROBIŁ WIĘCEJ DLA REFORM? OCENA RZĄDZĄCEJ KOALICJI NA TLE POPRZEDNICH RZĄDÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

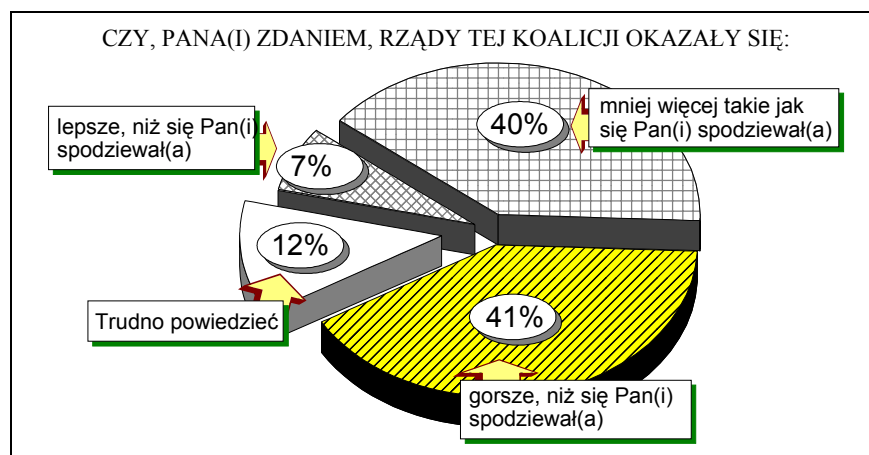
WARSZAWA, CZERWIEC '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Społeczeństwo niejednoznacznie ocenia blisko czteroletnie rządy koalicji SLD-PSL. Odsetki opinii pozytywnych (41%) i negatywnych (42%) niemal się równoważą.

- Rządy koalicji SLD-PSL okazały się pozytywnym zaskoczeniem tylko dla niewielu respondentów. Dwie piąte ankietowanych twierdzi, że były one mniej więcej takie, jak oczekiwali. Równie liczna jest grupa rozczarowanych.

- Podzielone są zdania na temat tego, w którym okresie po roku 1989 zrobiono więcej dla reformowania państwa i gospodarki - 28% badanych skłonnych jest twierdzić, że wyróżniają się pod tym względem rządy koalicji „solidarnościowych”, trochę mniej osób (22%) dostrzega przede wszystkim zasługi obecnej koalicji. Zdaniem 27% ankietowanych, wkład w reformowanie kraju koalicji SLD-PSL i rządów „solidarnościowych” jest mniej więcej taki sam.

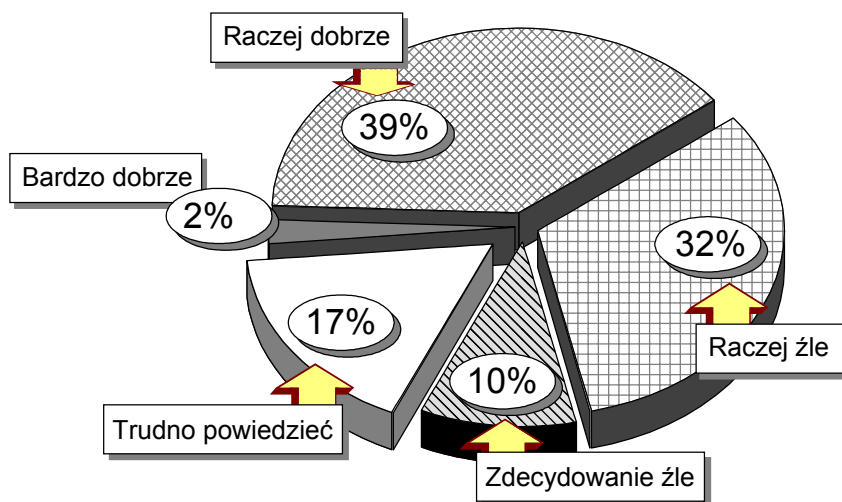
Za trzy miesiące będziemy wybierać nowych posłów i senatorów. Ostatnie cztery lata to okres, w którym kolejne rządy firmowała ta sama koalicja, mająca zdecydowaną przewagę w obu izbach parlamentu. Była to sytuacja politycznie komfortowa, choć częste spory między ugrupowaniami tworzącymi kolicję wpływały zapewne na jej pogorszenie. W majowym sondażu¹ zapytaliśmy respondentów, jak w przededniu wyborów oceniają rządy koalicji SLD-PSL. Czy są nimi rozczarowani czy pozytywnie zaskoczeni? Jak postrzegają kwestię reformowania państwa i gospodarki? Czy więcej - ich zdaniem - zrobiły w tym zakresie rządy „solidarnościowe” czy też rządy obecnej koalicji?

OCENA RZĄDÓW KOALICJI SLD-PSL

Spoleczne oceny blisko czteroletnich rządów koalicji SLD-PSL nie są jednoznaczne. Odsetki opinii pozytywnych i negatywnych niemal się równoważą. Jednak należy podkreślić, że zaledwie co pięćdziesiąty badany skłonny jest wystawiać rządowi tej koalicji ocenę bardzo dobrą, a co dziesiąty uważa je za zdecydowanie złe.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (84) przeprowadzono w dniach 15-19 maja '97 na 1142-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

RYS. 1. OD WYBORÓW PARLAMENTARNYCH W 1993 ROKU WŁADZĘ W KRAJU SPRAWUJE KOALICJA SLD-PSL. JAK, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, OCENIA PAN(I) Z PERSPEKTYWY KILKU LAT RZĄDY TEJ KOALICJI?

Niezadowolenie z rządów koalicji jest najczęstsze wśród przedstawicieli kadry kierowniczej oraz rolników. Dokonania i styl sprawowania władzy przez obecnych koalicjantów stosunkowo często negatywnie oceniają też osoby w średnim wieku (35-44 lata), ludzie starsi (55-64 lata), badani z największych miast oraz mieszkańcy centralnej Polski i regionu południowo-wschodniego.

Pozytywne oceny rządów koalicji SLD-PSL przeważają natomiast wśród robotników niewykwalifikowanych, emerytów oraz prywatnych przedsiębiorców, a także wśród mieszkańców południowo-zachodniej i zachodniej Polski.

Interesujące, że na oceny jakości rządów stosunkowo niewielki wpływ ma poziom satysfakcji badanych z własnej sytuacji materialnej (R Pearsona = 0,14). Opinie ankietowanych w tej kwestii są bardziej zróżnicowane przez sympatie i poglądy polityczne (w wymiarze deklaracji lewicowych i prawicowych, R Pearsona = 0,48), a także, choć w nieco mniejszym stopniu, przez uczestnictwo w praktykach religijnych (R Pearsona = 0,20).

Rządy obecnej koalicji są najbardziej jednoznacznie pozytywnie oceniane, co zrozumiałe, przez potencjalnych wyborców SLD. Znacznie bardziej krytyczny w ich ocenie jest elektorat drugiego z koalicjantów - PSL. Mimo że i tu przeważają pozytywne opinie, to jednak blisko dwie piąte zwolenników tej partii wystawia rządowi SLD-PSL ocenę negatywną. W większości usatysfakcjonowani tymi rządami są także zwolennicy Unii Pracy i osoby deklarujące poparcie dla Krajowej Partii Emerytów i Rencistów. Natomiast najbardziej krytyczne są elektoraty ugrupowań prawicy pozaparlamentarnej - AWS i ROP.

Tabela 1

w procentach

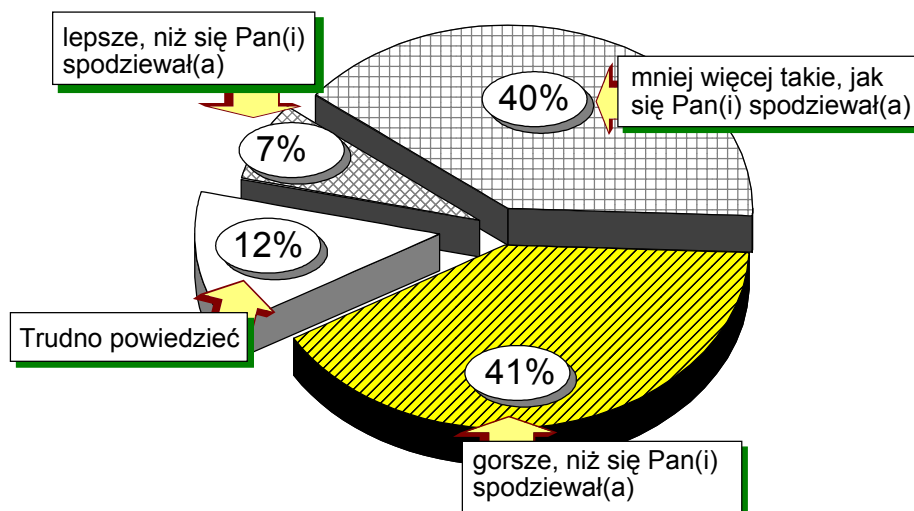
Jak ocenia Pan(i) rządy koalicji SLD-PSL?	Potencjalne elektoraty partii politycznych w wyborach parlamentarnych '97							
	SLD	UP	KPEiR	PSL	UW	ROP	AWS	Niezdeterminowani
Dobrze	88	58	56	52	43	26	15	24
Źle	7	29	29	37	54	63	78	48
Trudno powiedzieć	5	13	15	11	3	11	7	28

CZY RZĄDY KOALICJI SLD-PSL SPEŁNIŁY WIĄZANE Z NIMI NADZIEJE?

W 1993 roku wyborczy sukces obu ugrupowań - SLD i PSL dokonał się pod hasłami kontestacji poprzednich rządów. Sojusz Lewicy Demokratycznej startował z hasłem „Tak dalej być nie musi”, wielu wyborców tej formacji wiązało z nowymi rządami nadzieje na zmianę, a zwłaszcza złagodzenie dolegliwości związanych z przebudową gospodarki. Czy oczekiwania te zostały spełnione czy też wśród wyborców przeważa uczucie zawodu? A może koalicja SLD-PSL rządziła lepiej, niż się spodziewali?

Rządy koalicji SLD-PSL okazały się pozytywnym zaskoczeniem tylko dla niewielu (7%) respondentów. Dwie piąte ankietowanych twierdzi, że były one mniej więcej takie, jak oczekiwali. Równie liczna jest grupa rozczarowanych.

RYS. 2. CZY, PANA(I) ZDANIEM, RZĄDY TEJ KOALICJI OKAZAŁY SIĘ:

Do rozczarowanych najczęściej zaliczają się ludzie w wieku przedemerytalnym (55 - 64 lata), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a wśród grup społeczno-zawodowych: pracownicy fizyczno-umysłowi oraz rolnicy. Poczuciu zniechęcenia rządami koalicji sprzyjają także niskie dochody na osobę w rodzinie, niezadowolenie z własnej sytuacji materialnej, prawicowe poglądy polityczne, a przede wszystkim głęboka religijność i częste praktyki religijne.

Rządy koalicji okazały się pozytywnym zaskoczeniem dla najstarszych badanych (powyżej 65 roku życia), bezrobotnych, osób deklarujących lewicowe przekonania, ale przede wszystkim dla respondentów niewierzących i nie uczestniczących w praktykach religijnych.

Jeśli skonfrontujemy te deklaracje z oceną czteroletnich rządów, jaką wystawili koalicji respondenci, okaże się, że o spełnieniu swoich oczekiwań w tym zakresie mówią przede wszystkim ci, którzy jednocześnie pozytywnie oceniają ogólny bilans rządów koalicji SLD-PSL. Rzadziej tego rodzaju konstatacje są udziałem osób, w opinii których bilans ten wypada niekorzystnie. Ankietowani ci najczęściej twierdzą, że rządy te okazały się nie tylko złe, ale gorsze, niż się spodziewali. Warto jeszcze zauważyć, że tylko nieliczni respondenci (co dziewiąty) pozytywnie oceniający bilans rządów koalicji są zdania, że okazały się one lepsze, niż się spodziewali.

Tabela 2

w procentach

Ocena rządów obecnej koalicji	Rządy koalicji SLD-PSL okazały się:			
	lepsze, niż się spodziewa(a)m	mniej więcej takie, jak się spodziewa(a)m	gorsze, niż się spodziewa(a)m	Trudno powiedzieć
Dobra	11	56	27	6
Zła	4	32	60	4
Trudno powiedzieć	3	23	26	48

Można zatem przypuszczać, że zarówno ocena rządów, jak i oceniane *ex post* oczekiwania są przede wszystkim uzależnione od poglądów politycznych - okres ten raczej łagodnie oceniają zwolennicy obecnego układu rządowego, natomiast z dużą dozą krytycyzmu patrzą nań sympatycy opozycji. Tezę tę potwierdzają rozkłady opinii wśród potencjalnych elektoratów partii politycznych.

Tabela 3

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, rządy tej koalicji okazały się:	Potencjalne elektoraty partii politycznych w wyborach parlamentarnych '97							
	SLD	UW	PSL	AWS	UP	ROP	KPEiR	Niezdecydowani
- lepsze, niż się Pan(i) spodziewa(a)	12	10	5	7	3	2	13	4
- mniej więcej takie, jak się Pan(i) spodziewa(a)	56	52	41	44	41	44	28	36
- gorsze, niż się Pan(i) spodziewa(a)	28	34	43	46	49	54	55	42
Trudno powiedzieć	4	4	11	3	7	-	4	18

Najmniej rozczarowani rządami obecnych koalicjantów są zwolennicy SLD. Niemniej jednak dość znaczna część tego elektoratu - ponad jedna czwarta - jest zawiedziona w swych oczekiwaniach, a tylko mniej niż co ósmy deklaruje pozytywne zaskoczenie dokonaniaми czy stylem tych rządów.

Znacznie częściej o rozczarowaniu mówią zwolennicy drugiego ze współkoalicjantów - PSL. Ich opinie są wyraźnie podzielone: ponad dwie piąte zawiodło się na rządach koalicji z udziałem popieranej przez siebie partii, nieco mniejszy odsetek uważa, iż były one mniej więcej takie, jak się spodziewali. Tylko co dwudziesty ocenia, że rządy te były lepsze, niż oczekiwał.

W elektoracie UW ponad połowa sądzi, że rządy koalicji SLD-PSL nie okazały się ani lepsze, ani gorsze, niż oczekiwali, natomiast wśród sympatyków pozostałych ugrupowań dominuje rozczarowanie. Najbardziej krytyczni w swych opiniach są zwolennicy ROP oraz KPEiR. Ponad połowa z nich twierdzi, że po obecnej koalicji spodziewali się lepszego rządu.

Opinie respondentów, którzy twierdzą, że rządy koalicji są mniej więcej takie, jak się spodziewali, nie mówią nam oczywiście o kierunku oceny, zależą bowiem od wcześniejszych oczekiwań: jeśli były one wysokie, to odpowiedź tego rodzaju należy traktować jako opinię pozytywną, natomiast jeśli nie wiązano z tymi rządami żadnych nadziei, to spełnienie tego rodzaju oczekiwań ma niewątpliwie znak negatywny. Pewną informację na temat kierunku ocen uzyskujemy po rozbiciu tej kategorii odpowiedzi.

Tabela 4

w procentach

Oceny rządów koalicji SLD-PSL	Potencjalne elektoraty ugrupowań w wyborach parlamentarnych '97						
	SLD	UW	PSL	AWS	ROP	KPEiR	UP
Rządy lepsze, niż się spodziewali	12	10	5	7	2	13	3
Dobre i mniej więcej takie, jak się spodziewali	52	24	26	10	18	19	37
Złe i mniej więcej takie, jak się spodziewali	1	28	10	33	24	4	-
Gorsze, niż się spodziewali	28	34	43	46	54	55	49
Trudno powiedzieć	7	4	16	4	2	9	11

W tym przypadku jeszcze wyraźniej widać zróżnicowanie ocen w elektoratach UW i PSL. Na podstawie powyższych danych można wnosić, że ci zwolennicy UW, którzy nie rozczarowali się rządami koalicji SLD-PSL, w nieco większej części nie mają takiego odczucia, ponieważ niewiele się po tym układzie rządowym spodziewali i na ogół oceniają go negatywnie.

Z punktu widzenia nadchodzących wyborów kluczowym zagadnieniem, dającym obraz społecznych ocen wiarygodności partii rządzących w ostatnich latach, jest ocena ich działalności przez osoby, które głosowały na nie w roku '93. Wśród ówczesnych wyborców krytycyzm wobec koalicji jest wyższy niż wśród jej obecnych zwolenników. Należy jednak

zaznaczyć, że w tym wypadku bazujemy jedynie na retrospektywnych deklaracjach samych badanych, dotyczących udzielenia przez nich poparcia danej partii w poprzednich wyborach parlamentarnych, i obecne nastawienia oraz sympatie polityczne z pewnością nie pozostają tu bez wpływu.

Tabela 5

w procentach

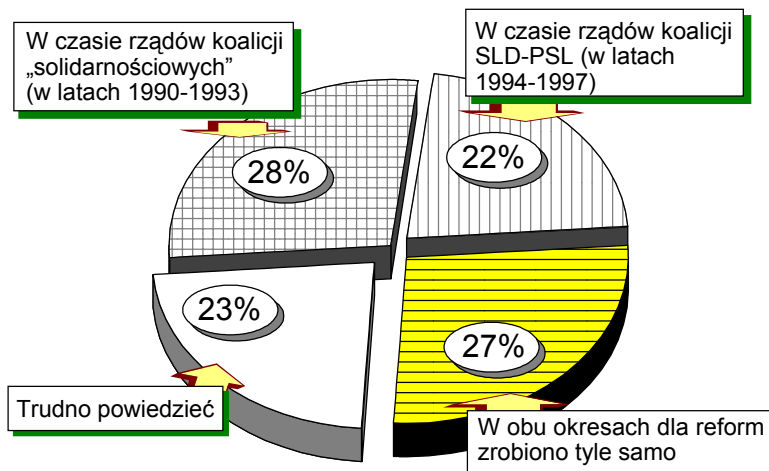
Oceny rządów koalicji SLD-PSL	Osoby deklarujące głosowanie na poszczególne ugrupowania w wyborach '93						
	SLD	PSL	„S”	UD +KLD	UP	partie prawicy pozaparlamentarnej	Ogółem
Rządy lepsze, niż się spodziewali	10	6	7	9	2	3	7
Dobre i mniej więcej takie, jak się spodziewali	42	26	15	16	29	25	25
Złe i mniej więcej takie, jak się spodziewali	3	4	24	32	9	28	15
Gorsze, niż się spodziewali	36	51	48	33	45	41	43
Trudno powiedzieć	9	13	6	10	15	3	10

Ponad jedna trzecia wyborców SLD z roku '93 ocenia, że rządy z udziałem partii, którą wówczas poparli, są gorsze, niż się spodziewali. Wśród osób, dzięki którym w roku '93 PSL osiągnął tak dobry wynik wyborczy, ponad połowa czuje się rozczarowana rządami koalicji z udziałem popartej przez nich partii. Potwierdza się również teza o niskim poziomie oczekiwań wobec tej koalicji ówczesnych wyborców UD i KLD.

KTO ZROBIŁ WIĘCEJ DLA REFORM?

Zbliżające się zakończenie kadencji parlamentu, w którym tak wyraźną przewagę miała obecna koalicja rządowa, skłania do refleksji i porównań. Rodzi się pytanie, jak w ocenie społecznej wygląda zestawienie dokonań rządów „solidarnościowych” i rządów sprawowanych przez obecną koalicję. Które z nich bardziej zasłużyły na dobrą pamięć w dziele reformowania państwa i gospodarki? Jak się okazuje, społeczne oceny są podzielone, choć nieco więcej badanych bardziej docenia w tym zakresie zasługi rządów „solidarnościowych”.

RYS. 3. W JAKIM OKRESIE, PANA(I) ZDANIEM, WIĘCEJ ZROBIONO DLA REFORM W POLSCE?

Szczególnie wyraźny wpływ na oceny w tym zakresie ma miejsce zamieszkania. O tym, że dla reform w Polsce więcej zrobiły rządy „solidarnościowe”, przekonani są przede wszystkim mieszkańcy największych miast (45% wskazań); tylko 13% tej grupy respondentów sądzi, że w kwestii reform większe dokonania mają rządy obecnej koalicji. Natomiast wśród mieszkańców wsi i małych miast (do 100 tys. ludności) oceny obu okresów naszej najnowszej historii są mniej więcej zrównoważone.

Zasługi rządów „solidarnościowych” w dziele reform doceniają przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (41% wskazań), często uczestniczące w praktykach religijnych (47%). W grupach społeczno-zawodowych tego rodzaju ocena dominuje wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla oraz uczniów i studentów.

Natomiast rządy koalicji SLD-PSL zyskują uznanie wśród osób najstarszych, nie uczestniczących w praktykach religijnych oraz wśród emerytów i rencistów.

W poszczególnych częściach kraju oceny w tej kwestii są zróżnicowane - dla mieszkańców regionów wschodniego i zachodniego większe zasługi w dziele reformowania kraju mają kolejne rządy sprawowane przez obecną koalicję. Natomiast mieszkańcy regionów: środkowego, południowo-wschodniego i południowo-zachodniego uważają, iż dla reform w Polsce więcej zrobiły rządy „solidarnościowe”. O równym rozkładzie zasług w tym zakresie w największym stopniu przekonani są mieszkańcy regionu środkowozachodniego.

Na zróżnicowanie ocen w tym względzie silnie wpływają też poglądy polityczne ankietowanych. O większych zasługach rządów obecnej koalicji najczęściej przekonane są osoby o poglądach lewicowych, natomiast respondenci o orientacji prawicowej w większości bardziej cenią w tym zakresie rządy „solidarnościowe”.

Tabela 6 w procentach

W jakim okresie, Pana(i) zdaniem, więcej zrobiono dla reform w Polsce?	Poglądy polityczne		
	lewica	centrum	prawica
W czasie rządów koalicji „solidarnościowych”	12	22	55
W czasie rządów koalicji SLD-PSL	49	22	10
W obu okresach dla reform zrobiono tyle samo	30	33	22
Trudno powiedzieć	9	23	13

O uwikłaniach politycznych tych ocen świadczą też ich rozkłady wśród osób odmiennie oceniających rządy obecnej koalicji.

Tabela 7 w procentach

W jakim okresie, Pana(i) zdaniem, więcej zrobiono dla reform w Polsce?	Ocena rządów koalicji SLD-PSL	
	pozytywna	negatywna
W czasie rządów koalicji „solidarnościowych”	15	46
W czasie rządów koalicji SLD-PSL	40	9
W obu okresach dla reform zrobiono tyle samo	30	25
Trudno powiedzieć	15	20

Kierunek ocen jest zbliżony w elektoratach poszczególnych partii politycznych.

Tabela 8 w procentach

W jakim okresie, Pana(i) zdaniem, więcej zrobiono dla reform w Polsce?	Potencjalne elektoraty partii politycznych						
	AWS	UW	ROP	UP	KPEiR	PSL	SLD
W czasie rządów koalicji „solidarnościowych”	66	54	29	20	16	7	6
W czasie rządów koalicji SLD-PSL	7	12	7	27	27	29	54
W obu okresach dla reform zrobiono tyle samo	21	22	46	33	30	34	31
Trudno powiedzieć	6	12	18	20	27	30	9

Ponad połowa potencjalnych wyborców SLD uważa, że więcej dla reform zrobiono w czasie rządów obecnej koalicji. Zwolennicy PSL w mniejszym stopniu są co do tego przekonani - z opinią taką zgodził się niespełna co trzeci spośród nich, natomiast nieco większy odsetek sądzi, że w dziele reformowania kraju oba obozy polityczne mają mniej więcej podobne zasługi. Wśród wyborców ROP, UP i KPEiR dominuje ocena obu okresów rządów jako porównywalnych. Z kolei sympatycy AWS i UW w większości są przekonani, że dla reform w kraju zdecydowanie więcej zrobiły rządy „solidarnościowe” niż rządy koalicji SLD-PSL.

Blisko czteroletnie rządy sprawowane przez koalicję SLD-PSL w ocenie społecznej nie wypadają jednoznacznie. Prawie tyle samo osób ocenia je pozytywnie, co wyraża się o nich źle, przy czym ocen zdecydowanie krytycznych jest nieco więcej niż bardzo dobrych. Zbliżone liczebnie są też grupy respondentów rozczarowanych rządami obecnej koalicji i tych, którzy nie czują się zaskoczeni. O spełnieniu swoich oczekiwań w tym zakresie mówią przede wszystkim ci, którzy jednocześnie pozytywnie oceniają okres rządów koalicji SLD-PSL. Rzadziej tego rodzaju konstatacje są udziałem osób, w opinii których bilans tych rządów wypada niekorzystnie.

Zarówno ocena rządów, jak i oceniane *ex post* oczekiwania wydają się przede wszystkim związane z poglądami politycznymi badanych. Zwolennicy obecnych partii koalicyjnych oceniają je raczej łagodnie, natomiast osoby sympatyzujące z opozycją traktują je z dużą dozą krytycyzmu. Tezę tę potwierdzają rozkłady opinii wśród potencjalnych elektoratów partii politycznych.

Wśród wyborców z roku '93 najbardziej rozczarowani się respondenci deklarujący oddanie wówczas głosu na PSL - połowa z nich ocenia, że rządy koalicji okazały się gorsze, niż się spodziewali. Wśród ankietowanych głosujących cztery lata temu na SLD ponad jedna trzecia podziela tę ocenę.

Odpowiedź na pytanie: w którym okresie naszej najnowszej historii więcej zrobiono dla reform w Polsce, również nie jest jednoznaczna, choć nieco więcej respondentów przypisuje zasługi rządowi „solidarnościowym”. Również i w tym wypadku oceny w największym stopniu wydają się pochodną poglądów politycznych, co może oznaczać, że dokonuje się ich raczej w perspektywie politycznej niż historycznej.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Od wyborów parlamentarnych w 1993 roku władzę w kraju sprawuje koalicja SLD i PSL. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) z perspektywy kilku lat rządy tej koalicji?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	42	17	1139
Płeć				
Mężczyźni	47	43	10	540
Kobiety	36	43	21	599
Wiek				
do 24 lat	40	38	22	159
25-34	40	40	20	202
35-44	39	50	11	257
45-54	46	41	13	194
55-64	38	50	12	161
65 lat i więcej	46	33	21	166
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	43	16	422
Miasto do 20 tys.	38	40	22	147
od 21 do 100 tys.	43	39	18	208
101-500 tys.	48	41	11	239
501 tys. i więcej mieszk.	29	55	15	122
Region				
Północny	44	38	18	94
Zachodni	50	33	17	135
Środkowo-zachodni	39	46	16	176
Środkowy	33	47	20	225
Wschodni	47	44	9	125
Południowo-wschodni	34	47	19	188
Południowo-zachodni	50	39	11	195
Wykształcenie				
Podstawowe	39	41	20	348
Zasadnicze zawodowe	39	44	16	329
Średnie	44	42	14	358
Wyższe	49	44	7	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	51	6	88
Prac. umysł. niż. szczebla	47	42	11	111
Pracownicy fiz. - umysł.	40	45	16	71
Robotnicy wykwalifikowani	41	45	14	135
Robotnicy niewykwalifik.	45	33	22	71
Rolnicy	32	53	15	81
Prywatni przedsiębiorcy	44	34	21	47
Bierni zawodowo				
Renciści	37	44	19	117
Emeryci	46	36	18	200
Uczniowie i studenci	43	38	19	70
Bezrobotni	37	45	18	84
Gospodynie domowe i inni	32	49	20	63
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	40	49	11	150
Sektor państwowy	46	43	11	131
Sektor prywatny	45	37	19	257
Spółdzielczość	47	53	0	18
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	34	48	18	212
201 - 325	44	42	14	220
326 - 449	43	42	16	205
450 - 599	44	43	12	147
Powyżej 599 zł	50	39	11	180
Ocena własnych war. mater.				
Źle	30	51	19	295
Średnie	44	40	16	534
Dobre	47	39	14	309
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	68	10	79
Raz w tygodniu	37	47	16	579
Kilka razy w miesiącu	42	41	17	140
Kilka razy w roku	51	31	17	223
W ogóle nie uczestniczy	58	27	14	115
Poglądy polityczne				
Lewica	77	18	6	225
Centrum	49	36	14	359
Prawica	21	36	6	319
Trudno powiedzieć	23	36	42	235

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, rządy tej koalicji okazały się: 1 - lepsze, niż się Pan(i) spodziewał(a); 2 - mniej więcej takie, jak się Pan(i) spodziewał(a)
3 - gorsze, niż się Pan(i) spodziewał(a)

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	40	41	12	1139
Płeć					
Mężczyźni	8	42	41	8	541
Kobiety	5	38	41	16	599
Wiek					
do 24 lat	8	41	30	21	159
25-34	6	45	34	15	202
35-44	6	39	47	8	257
45-54	6	43	44	6	194
55-64	4	37	51	8	161
65 lat i więcej	10	34	38	19	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	38	43	14	422
Miasto do 20 tys.	8	33	46	13	148
od 21 do 100 tys.	8	37	38	16	208
101-500 tys.	7	48	38	7	239
501 tys.i więcej mieszk.	6	45	38	10	122
Region					
Północny	3	49	39	9	94
Zachodni	10	48	33	10	135
Środkowo-zachodni	4	39	41	16	176
Środkowy	7	31	43	19	225
Wschodni	7	36	45	12	125
Południowo-wschodni	7	40	44	10	188
Południowo-zachodni	8	45	40	7	195
Wykształcenie					
Podstawowe	8	36	39	17	348
Zasadnicze zawodowe	5	35	48	12	329
Średnie	6	45	37	11	359
Wyższe	9	52	38	1	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	52	40	2	88
Prac.umysł.niż.szczebla	8	48	37	7	111
Pracownicy fiz.- umysł.	1	30	55	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	5	44	39	13	135
Robotnicy niewykwalifik.	6	42	39	13	71
Rolnicy	8	20	54	18	81
Prywatni przedsiębiorcy	7	40	37	16	47
Bierni zawodowo					
Renciści	5	36	46	13	117
Emeryci	8	36	44	12	201
Uczniowie i studenci	9	48	23	19	70
Bezrobotni	12	38	38	12	84
Gospodynie domowe i inni	6	51	30	14	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	4	44	45	7	150
Sektor państwowy	6	42	39	13	131
Sektor prywatny	6	44	37	12	257
Spółdzielczość	0	41	47	12	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	8	32	47	13	212
201 - 325	6	41	43	10	220
326 - 449	5	45	40	10	205
450 - 599	8	43	40	10	147
Powyżej 599 zł	8	51	33	9	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	34	47	13	295
Średnie	5	40	43	11	535
Dobre	10	47	31	13	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	2	30	59	9	79
Raz w tygodniu	6	40	43	12	579
Kilka razy w miesiącu	4	39	43	14	140
Kilka razy w roku	8	47	31	14	223
W ogóle nie uczestniczy	17	38	35	10	115
Poglądy polityczne					
Lewica	12	45	36	6	225
Centrum	6	43	41	9	359
Prawica	6	43	46	5	319
Trudno powiedzieć	4	27	38	32	236

Tabela 3. W jakim okresie, Pana(i) zdaniem, więcej zrobiono dla reform w Polsce?
 1 - W czasie rządów koalicji "solidarnościowych" (w latach 1990-1993);
 2 - W czasie rządów koalicji SLD-PSL (w latach 1994-1997); 3 - W obu
 okresach dla reform zrobiono tyle samo

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	22	27	23	1137
Płeć					
Mężczyźni	28	26	27	18	540
Kobiety	28	18	26	27	597
Wiek					
do 24 lat	35	15	19	31	159
25-34	31	23	24	22	201
35-44	35	17	27	21	256
45-54	30	23	31	16	194
55-64	23	26	31	20	160
65 lat i więcej	10	31	28	31	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	22	27	28	420
Miasto do 20 tys.	28	27	27	18	149
od 21 do 100 tys.	26	24	25	25	207
101-500 tys.	30	22	29	19	239
501 tys. i więcej mieszk.	45	13	25	17	122
Region					
Północny	28	17	27	27	94
Zachodni	19	34	27	21	136
Środkowozachodni	21	16	41	22	176
Środkowy	36	16	20	27	224
Wschodni	24	36	21	20	124
Południowo-wschodni	32	16	24	28	182
Południowo-zachodni	31	24	28	17	195
Wykształcenie					
Podstawowe	20	24	28	29	346
Zasadnicze zawodowe	31	20	26	23	330
Średnie	30	21	28	21	358
Wyższe	41	27	22	10	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	20	21	15	88
Prac. umysł. niż. szczebla	41	19	25	14	110
Pracownicy fiz. - umysł.	29	24	27	20	71
Robotnicy wykwalifikowani	37	20	30	12	134
Robotnicy niewykwalifik.	30	27	22	21	72
Rolnicy	20	18	22	40	80
Prywatni przedsiębiorcy	31	22	27	19	47
Bierni zawodowo					
Renciści	17	25	30	27	117
Emeryci	17	30	30	24	201
Uczniowie i studenci	34	17	24	26	70
Bezrobotni	23	15	32	30	84
Gospodynie domowe i inni	27	16	21	36	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	43	22	14	22	148
Sektor państwowy	32	26	36	6	131
Sektor prywatny	34	20	25	21	257
Spółdzielczość	31	12	37	20	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	27	19	30	24	212
201 - 325	28	25	25	22	221
326 - 449	22	23	33	22	205
450 - 599	38	23	22	18	147
Powyżej 599 zł	31	29	28	12	179
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	19	29	27	294
Średnie	30	21	27	23	535
Dobre	30	26	25	19	308
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	47	10	17	26	81
Raz w tygodniu	29	19	28	23	576
Kilka razy w miesiącu	23	21	30	26	139
Kilka razy w roku	25	29	25	20	224
W ogóle nie uczestniczy	22	33	25	20	115
Poglądy polityczne					
Lewica	12	49	30	9	225
Centrum	22	22	33	23	359
Prawica	55	10	22	13	318
Trudno powiedzieć	17	12	21	51	234